

Nico. de lyra

Incipit postilla venerabilis fratrl Nicolai de Lyra sup epistolas canonicas sanctoꝝ Jacobi; Petri; Joha[n]nis eu[er]gelistae & Iude t primo prefatio.

Quartuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientiora sapientibus: Prover. xx. Septem ep[ist]ole q[ua] canonice. i. regulares nūcupant edite sūt a q[ua]tuor aplis: Jacobo; Petro; Johāne & iuda. et in uno libro colloca[n]t. iō debent his auctoribus: s[ed] ministerialē tūm. nā auctor principalis est spūscētūs: iō pōt[er] quenāter dici verbū p[ro]positū. Quattuor sunt minima terre tē. Ii q[ua] circa istos aplos tria nonant. Numeratōes typ[us]. ibi: Quattuor sunt. Humiliatōis acr[us]. ibi: Minima terre. Contemplatiōis excessus. ibi: Et ipsa sunt sapientiora sapientibus. Circa primum sciendū q[ua] quaternarius est primus numerus quadratus: q[ua] surgit ex ducu primi numeri. s. binarij in seipsum. bis enim duo quattuor sunt. quadratura vero perfectione virtutis figurat: vt phs. j. Ethicoꝝ virtuoꝝ sum vocat quadratū. dicens: qui vtq[ue] vere bonus & quadratus sine vituperio. Nam sicut corpus quadratus in quolibet latere optime sedet: ita virtuosus in quolibet casu & fortuna bene se habet. Isti vero quattuor apostoli fuerūt virtute perfecti. propter quod in multis quaternariis sunt figurati. Isti enim sunt quattuor fluuii paradise aqua sapientie militante ecclesiā irragentes: Hen. q. Quattuor aurei circuli in arca testamenti que est christus in eius lateribus existentes: Exo. xxv. Quattuor venti celi mortuorum viuificantes: Ezechiel. xxvii. Quattuor viri in fornace tribulationis illesi permanentes: Dan. iii. vbi dicitur q[ua] species vniuersi quasi species filij dei. q[ua] beatus Jacobus dei filio iesu christo in forma et figura corporis fuisse dicitur similimus. H[ic] sūt quattuor fabri cornua peccatorum deficiēt: Zacharie. j. et aliꝝ plures quaternarii possent ad propositum induci de sacra scriptura: sed isti sufficiāt. Circa secundum sciendum q[ua] humilitas est decus & eustos omnium virtutū. Grego. Qui ceteras virtutes sine humilitate congregat: quasi puluerē in ventu portat. Isti vero quattuor.

Nico. de lyra

Expositio prologi in canonicas ep[ist]olas incipit.

An ita est ordo tē. In isto prologo tria tāgit Hieronym⁹ q[ua] redunt auditores dociles benivolos & attētos. p[ri]mo tāgit ordinē & numerū canonicarū ep[ist]olarū: q[ua] auditor docilis redit. Dicit enī Tulli⁹ q[ua] docilles auditores habere poterim⁹ si summā causē brevis expōam⁹. Sed tāgit utilitas & difficultas opis p[ro] q[ua] auditoris atēto excitat⁹. dicit tē Tulli⁹: Attētos habebim⁹ si pollicemur nos de rebus magnis nouis & iustitiae opera facturis. tertio tāgit finē ad custodiū tē. tāgit tēlōmoda q[ua] eū circūstātē p[ro] interpretationē sacre scripture: p[ro] q[ua] beneficiaria captaſ. dicit q[ua]dē Tulli⁹: Beniſuolos auditores facē possum⁹ si nostra tēlōmoda referim⁹ iopiam sollicitudinem calamitatē tē. sedā p[ro] ictip̄ ibi: Quē si sicut ab eis digeste sunt tē. terria ibi: Sz tu xgo xp̄i tē. In p[ro]ma p[er] duo tāgn̄. Primiū est q[ua] latini nō ita ordinat̄ istas ep[ist]olas sic greci. Scđm ē q[ua] eaꝝ rect⁹ ordo h[ab]it traditionē Hiero. q[ua] notaſ ibi: Sz sic euāgelistas. dicit q[ua]: Monita ē ordo septē ep[ist]ola. Slo. septē sūt p[ro] septē dōa spūscētū. v[er]o p[ro] fidē scētē trinitatē q[ua] stinēt q[ua] q[ua] tētūoz mūdi pres diffusa ē. Ordo tñuer⁹ & auctores istarū ep[ist]olas habēt p[ro] istū xsticū. Anna iacobi petri due: tres sūt tobis: vniūs iude. b. Que ca. nūcū. i. regulares: ad differētiā earū q[ua] fecerit p[se]udo sub nominib⁹ aplorū: Al[c]atholice. i. vniūs a fide v[er]is ecclie: q[ua] si vniūs iplo: nō vniūs ciuitati ſepte sūt: b. vniūs ecclie. Catholico greci: vniūs late. H[ic] ē inq[ui]s ita ordo apō grecos q[ua] integre sapientiū. q[ua] ad cognitionē credēdoꝝ. Et fide rectā ſectāt: q[ua] ſuadit ad opa fidei. q[ua] d. habēt cognitionē p[ro]fectionē i[nt] credēdis. h[ic] ſuadit directionē lagēdis. vnu enī ſtōz nō ſufficit ſine reliq[ue]. An Jaco. ii. Fides ſine ope. mor. ē. Et p[er] d[omi]n[u]m ibi de abraaz: Fides cooperabat operib⁹ illius: t[er] ex operib⁹ fides cōſūmata est.

Sicut

Prologus

Nico. de lyra

apostoli ſicut ex eorum actibus & doctrina patet: fuerunt humilii: quod notatur cum dicitur: Minima terre. unde qui libet corum potuit dicere illud. j. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum. Fuerunt enim apostoli de natura principiorū que ſunt minima quantitate & maxima virtute. ſic iſti apostoli per verā humilitatē minimi fuerūt in ſua reputatiōe: & maximi per ſuā predicationē in fideliū multiplicatione: b[ea]t illud Eſa. lx. Minimus erit in mille: & parvulus in gentez fortissi mani. Circa tertium considerandum q[ua] ſicut dicitur Prover. xj. Abi humilitas ibi sapientia: p[ro] quod circa istos apostolos post auct[us] humilia[ti]onis notatur excessus contemplationis. cum dicitur: Et ipsa ſunt sapientiora sapientibus. sapientes autē huīus mundi reputati ſunt philosopi. qui tamē ad veram sapientiam que christus est nō attigerunt: b[ea]t quod dicit Hieronymus in epiftola ad paulinū de omnibus ſacrediſcriptione libris. Hoc doctus Plato nesciuit. hoc demosthenes eloquens ignorauit. Iſti autem apostoli hanc sapientiaz attigerunt: & ſic sapientiores sapientibus fuerūt. de quo po[te]t exponi: quod dicitur. j. Cor. j. Quod ſtultum est det: id ē quod dicitur de deo fin errorem gentiliꝝ. Sapientia est hominibus id est continentia maiorem sapientiā q[ua] ab hominibus poſſit capi ad plenum. Dei autem ſunt iſti apostoli tā q[ua] membra principalia corporis eius mystici. Et licet ſtulti ac ſtolidi fuerunt a mundi sapientibus reputati. tamen fuerunt sapientissimi. Sapientia enim philosphorum ſuit deorsū descendens ex cognitione litorum ſensibilium & corruptibilium & dicens in amoorem terrestrium. propter quod dicitur terra na animalis & diabolica: Jaco. iii. Sapientia vero apostolorū fuit deſursum descendens a patre luminis: eoru[m] mentibus ipressa per ſpiritum ſanctum propter quod fuit pudica: pacifica: modesta: ſuadibilis: bonis consentiens. plena misericordia et bonis fructibus: quibus perfecte fruenter electi in aula celestis glorie: Ad quam nos perducat qui ſine fine viuit et regnat.

Finit prefatio.

Nico. de lyra

c. Sicut in latiniſ codicibus innēt ſez q[ua] ſcripti ſunt ante translationē Hieronymi: vt ſez. d. Quia petrus ē p[ri]mus in ordine apostolorū: cui p[ri]ncipaliter deſt ſunt claves ligandi atq[ue] ſolviēt: Mat. xvij. Tibi dabo claves regni celorū tē. vñ ecclie cātat d[omi]no: Tu es pastor ouiu[m]: princeps apostolorum. e. Primi ſint etiā eius ep[ist]ole in ordine ceterarū. Hic queritur quare a Hieronymo aliter ordinant[ur]. Respondeo: poſſunt ordinari finem ordinem & dignitatē ſcribētiū: & ſic p[re] ſunt epiftole Petri. Al[le] lu[m] ordinē temporum quibus ſcriperūt. & ſic prima eft epiftola Iocobi qui p[ri]muſ ſcripit inter apostolos. Jacobus enim triginata annis rexit ecclie hierofolymita: nam poſt paſſionē dñi: ſez vñq[ue] ad se xxi annū neronis: & tunc fuit martyris. Petrus vero. xxvij. id eft vñimo anno neronis. Et certū eft q[ua] in vñimo tempore vite ſue ſcripſit. vnde dicit. q[ua]dē Petri. j. Certū eft q[ua] velox eft de poſitione tabernaculi mei. Et quo patet q[ua] ſcripſit poſt Jacobum. Johannes ſo multum poſt euāgelium & epiftolas ſcripſit. ſ. poſt mortem domini: q[ua] reuersus de exilio iuēit eccliaꝝ p[er] hereticos p[er] turbatā: et tūc ſcripſit euāgelium & epiftolas contra ipſos. f. Sed ſicut euāgelistas. Hic ostendit q[ua] fin translationē Hieronymi recte ordinant[ur]. littera plana eft. Hic queritur q[ua]d est quod dicit hic: Euāgelistas correxiſimus? Respondeo: Correxit quod pertinebat ad euāgeliū veritatem: quod per p[se]udo fuerat deprauatum: et quod per translatorū imperitiā ſuerat immutatum. g. Ita has epiftolas proprio ordinē redidimus: ſez fin q[ua] ordinate ſunt apud grecos & nō fin latinos antiquos codices qui rectū ordinē nō haebant.

h. Deo iuante red. ſine quo nihil poſſumus facere bene: nec etiam cogitare bonum. q[ua]dē Cor. xij. Fiduciām talem habeamus per christum ad deum non q[ua] ſufficientes ſimus cogita re aliquid a nobis q[ua] ſi ex nobis: ſed ſufficientia nra a deo eft.

* Que ſi

Slo.ordi.

Dicit operi Hiero. p. /
mittit plogum in q
ondit qr ad certū or
dinez digestiōis fin grecos
eplas redagit et xitatē trās
latiōe buauit: qd si ali⁹ anſe
Canōdicēt he eple. vñ iō
qr in canōe ecclēsiaſtice scri
pture recepte sūt: vel qr re
gulā supplēt: docēt nāqz cu
stodiā in fide toleratiā in p
secutione. Inſtrūt etiā ad
alias virtutes multas.
a Catholicis. Catholicis
dicuntur he eple. l. vniuersa
les: a fide vniuersalis ecclē
sie nō discordātes. vñ cano
nicēt id est regulares ad di
ſtantia carū quas fecerunt
pseudo sub nominibus apo
stoloꝝ. Septē sūt he epi
ſtole. ppter septē dona san
cti ſpiritus: vel. ppter fidez
ſancte trinitatis quam con
tinēt: que p quattuor mun
di partes diffusa eſt. Pria
ponif epiftola iacobli: nō qr
prīmū ſcripta fuerit: sed pro
pter dignitatē: qr ſcripta eſt
iudels: qui digniores erāt:
qr dñs in ppia persona pre
dicavit illis: r. ppter eos fu
erat miſſus: r. ipſi pñmū fidē
ſuſciperāt: quoꝝ epiſt iacob⁹
iſte fuerat ordinat⁹. Secun
da petri ponif: qr elect⁹ ad
uenis grece. pſelytis ſcripſit
i. d. gēnitātē ad iudaismō
de iudaismo ad euāgelice e
leciōis grām cōteriis. Re
gim⁹ occiso beato Stephano
qr facra eſt pſecutio magna
in illa ecclia q̄ erat hierosol
ymis: r. omnes diſperſi sūt
per regiones iudee et ſama
tie pter aplos. Mis ergo diſ
pſis q̄ ppter iuſtiā paſſiſt:
mittrit hanc eplam. Sribit
etiā illis: q̄ cepta fide xp̄i
necdū opib⁹ pfecte elle cura
bant. Neſcō etiā r eis q̄ fi
deli exortes durabant. Qui
r ipam in credētib⁹ qntū va
luere pſeq̄ r perturbare cura
bant. Qui tri oēs in diſper
ſione fuerūt varijs caſibus
a patria. pſugi: r. innumeris
cedibus mortibusq; r. erum
nis vbiſungs erant ab hosti
bus oppresi. Itaq; iuſtos
hortat ne in tētationib⁹ a fi
de deficiat. peccantes caſti
gat r. admonet ut a pctis se
cōtineat: virtutib⁹ pſiciat.
Ne iſfructosū ſibi ſit: immo
etiā dānabile q̄ fidē ſacra
menta pcepifent. Incredulos
admonet ut penitētiam
de nece ſaluatoris ceterisq;
qb⁹ ipſicā ſcelerib⁹ gerat:
anq; vltio celeſt⁹ vñ uisibili
ter vñ eſt uisibilis irruet pcel
lat: qr iircūcītio ſibi ſit: ordinet⁹
erat iacob⁹ apls: curauit eos
q̄ ex iircūcītio erat ſic pites
colloqndō doceſſic r. abſen
tes p eplam cōſolari: incre
pare: inſtrueri corrigeri.

Hierony.

Prologus in epistolā

cobi: due petri: tres iohānis: et vna iude. Que si sic ut ab eis digestæ sunt ita quoq; ab inter- pretibus fideliter in latinum eloquim ver- terentur: nec ambiguitatem legentibus face- rent: nec sermonuz selevarietas impugnaret: e illo p̄cipuo loco: ybi de trinitatis vnitate in prima iohannis epistola positum legimus: in q̄ etiā ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus: tri- um tantūmodo vocabula: hoc ē aque sāguis et spiritus in ipsa sua editione ponētib⁹ et pa- tris verbic⁹ ac spiritus testimoniu⁹ omittenti- bus. In quo maxime et fides catholica robora- tur: et patris et filij et spiritus sancti vna diuinis- tatis substantia comprobatur. In ceteris vo- k epistolis quantuz a nostra aliorum distet edi- tio lectoris prudenti⁹ derilinquo. Sed tu vir 1 go christi eustochium dum a me impensi⁹ ve- ritatem scripture inquiris: meam quodammodo n- do senectutem inuidorum dentibus vel cor- o rodendam exponis. Qui me fallarim corru- ptoremq; sanctorum scripturarum pronunci- ant. Sed ego in tali opere nec emuloruz meo- rum inuidentiā pertimesco: nec sancte scriptu- re veritatem poscētibus denegabo. Item h̄ieronymus in prologo biblię. iacobus: pe- trus iohannes et iudas septez epistolas edide- runt tam mysticas q̄ succinctas: et breues pa- riter ac longas. Breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qui non in earum lecti- one cecutiat.

Ex libro sc̄i h̄ieronymi de viris illustrib⁹.

Acob⁹ q̄ appellat frat̄ dñi cognomē, iusto iust⁹: vt nōnulli existimāt ioseph ex alia uxore vt aut̄ mihi videſ marię so- roris matris dñi: cui⁹ iohānes in libro suo me minit fili⁹ post passionē dñi et resurrectionem: statī ab aplis hierosolymoz epūs ordiat⁹ vñā- tim scripsit eplaz q̄ d septē catholicl ē: q̄ et ipa et alio qdā noie ei⁹ edita asserit⁹: licet paulati pce dēte tpe obtinuerit auctoritatē. Egesipp⁹ vi- cin⁹ aploz tēpoz in qnto comētariorz libro d iacobo narrās ait: Suscepit eccliaz hierosoly, me p̄ aplos frater dñi iacob⁹: cognom̄to iu- stus: hic de vtero matris fact⁹ fuit: vñū et sice rā nō bibit: carnē nullā comedit: nūq; attōsus ē: nec vnguento: nec vñus balneo. Huic soli licitū erat īgredi sc̄ascōz: vestib⁹ laneis nō vte- bat̄ s̄ lineis: solusq; īgrediebat̄ tēplū: et fixis genub⁹ p̄ populo p̄cabat̄: intātu vt camelorū duriciā transisse eius genua crederent. Dicit et alia mltā q̄ enumerare lōgū ē. Sz et iosephus in vicesimo libro atiqtatū: et clemēs i septimo hypotiposeō: id ē iformationū: dicūt mortuo festo q̄ iudeā p̄curabat albinū successore eius missū a nerone: q̄ cū necdū ad puinciam v̄ellet

Nico.delyra

a Quæ si sic ut ab eis rē. In
hac pte tria tāgunt. Namuz ē
vtilitas trāslatiōis debite. Se-
cundū est erro: trāslatiōis anti-
que. ibi: In qua ēt ab ifidelib⁹
rē. Tertiū est periculū incidēs
vīlinenſis ex hīmōi errore. ibi:
In q̄ marie rē. littera ē plana.
b Digeste. i. ordianteo. s. or-
dine quo sūt sc̄pte. Nota q̄ di-
gero. ris. dicit ordiare v̄ expli-
car evel ordinē describeret: v̄ in
numeꝝ ordiare v̄ expōere v̄ di-
uidere ordiatiꝝ: v̄ euā cuare v̄
ebrietatē deponere. cuꝝ cibaria
ꝝ potus diuidū: v̄ qđā ps pri-
or trāsmittit ad mēbra ad ali-
mētu vite: qđā grossio emittit
in seculū: v̄ inde v̄ digest⁹ ta-
tū. c Ab interptib⁹ latini.
d Ambiguitatē. i. dubietate
in ordine. e Nec fmonum
varietas. ppter diversitatē ūre.
f In p̄ma ep̄la. j. Joh. v. Tref-
sūt q̄ testimoniu dāt in celo: pa-
ter: verbū t sp̄ūstis. t illō ob-
miserat latini interptes:
g In q. l. testimoniō: patr̄ xbi
t sp̄us. b Fides catholi. ma-
xime roborat. i. cōfirmat p̄tra
hereticos impugnates.
h Una diuinat̄ substātia co-
probaat esse patris t filii t sp̄us
sancti. i. q̄ sit vna substātia tri-
um psonarū. Qđ negat arrius.
sicut sabell⁹ negat earū trinita-
tem. vñ x̄sus: Arri⁹ horret idē:
dicitez sabell⁹ idē. k Ince-
teris. s. a p̄ma tobānis. l Sz
tu virgo xpi. Hic tāgunt duo.
primo entangūt icomoda oc-
casione interpr̄ationis sacre scri-
pture ip̄m circumstantia. scđo
fortitudo ip̄s⁹ sive cōstātia. ibi:
Sed ego in tali ope rē. Dic er-
go: Sed tu virgo xpi euſocbi-
um vide: supra x̄sus finē. plo-
gi sup̄ toſies t inuenies satiꝝ
euſochio. m Imp̄st⁹. i. in
stāt⁹. i. frequēter t cū magna ī
stātia. n Meā quo. senectu-
tē. i. me ſenē. o Dentib⁹. i.
mordacib⁹ detractione: Ec-
clesiastes. x. Si mordeat ſerpēs
in silentio: nihil eo min⁹ habet
q̄ occulte detrabit. Prou. xx.
Generatio que pro dentib⁹ gla-
diis habet: Ps. Lingua eoz
gladi⁹ acutus. p Fallariū.
intermifſcēdo falſa. q Cor-
ruptiōremq̄ ſanctarum. pnum-
ciant ſcripturarum dāmmando
vera ab alijs ſcripta. t h̄ est cō-
tra aſtericos t obelos quibus
ſupplebat diminuta iugulabat
t dānabat ſupflua in tali ope-
re tam utile. r Nec emulor
meoz inuidetiā p̄timelco. Pto-
uer. xviii. Fugit ipius nemine
pſequente: iustus aut̄ quasi leo
cōfidēs abſeg terrore erit.
s Nec ſancte scripture verita-
tē denegabo. H̄ ei eſſet iudicerei
mo cōmunicabō et charitatem
marie poſcētib⁹: Sa. vii. Quā
ſine ficiōe didici: t ſine iūdici
cōmunicato.

Sinit expositio prologi.
¶ **I**ncepit po.

Glorio. in martyrologio. Jacobus cebedet ab herode agrippa decollat gladio interiit. Alphhei aut fili in psida defunct. Terti aut q est frater dñi q de pinna cepitiatus interiit. Ide in expositio Esaie. Due oline et tres et genos et quos. xiiij. apli intelligunt. i. xij. q a dño electus. et tertius decim⁹ facio. bus qz aples vas electiois quar endecim⁹ est. Iero iustigatio de quinq⁹ marijs quas agiographia sepe commemorat. Notandum tres fuerit sorores. maria. s. mat dñi. et maria mat la cobi alpheti et ioseph. et maria mater filio x cebedet. s. maioris iacobi et iobis euagelistae. Maria mater dñi fuit filia ioachim et anne: quā cleophas f̄ ioseph accepit uxore ioachim defuncto: et generavit ex ea filia quā vocavit mariā. deducit eā cuidaz noīe alpheo. Un ille iacob⁹ minor cognoscit⁹ est iust⁹: et frat dñi dicit⁹. Et iacob⁹ alpheti. l. fili⁹ alpheti a patre. Responsauit cleophas filiastrā suā. s. maria virginē matrem dñi ioseph fratri suo cui⁹ virginitas custos et solitū part⁹ extitit et nutritor. Maria at uxori cebedet: et filia ipsi⁹ etanne cuiusdā salome fuit q cleopha habuit eā. vñ le git in euāglio: Maria iacobi et salome. Maria magdalene soror lazarthe fuit: q dñi pedes lachrymatis suis luit: et capillis suis exterbit. Quapropter ei ipse p̄t̄ verā ablutiōz et spiritualē vñctionē retribuit. Dñs. vii. demōes eiecit. Quidā e nřis putauit eū i mōte oluēti p̄dit⁹: s̄ fl̄a eoz opinio ē.

Incepit expositio in ep̄lam bii iacobi apli canonica. **A**cob⁹. iste ec La. I. cleie hierosolymitā post aplos ad pdicādū missus curā et regē suscepit. b. Duo deci tribub⁹. Precepit sollicitudinē de ist⁹ habere ad. xij. p̄tnebat aplos q legatiōe. p dñi i circūclioz fugebat. At p̄tnebat dñi: Jacob⁹ et cephias: et iobānes q videbat columnē eē de p̄tras dederūt mihi et b. societas: vt nos i gētib⁹: illi aut i circūclioz. Idcirco eis scribit p̄cipue: q ip̄e a ceteris aplis sup̄ eos ordiāt⁹ erat eps. c. Omne gau. Ne dignem⁹ si mali in mundo florēt: si vos patim̄z q̄n xpiane veritatē i t̄p̄alib⁹ exaltari: s̄ poti⁹ dep̄mi. Mali nihil sit in celo: vos nihil i mundo. Spe illius boni ad quod tendit quisquid in via contingat gandere debetis.

d. Cum in tentationes varias incideritis. A perfectioribus cipit de extrinsecis tentationibus. e. Scientes. Ideo ten tamini aduersit̄: vt per hoc probare possitis: q̄ firmam fidem future retributionis in corde gestet: quod ē intelligere virtutē ipsius patientie. f. Probatio si. ve. patientia operatur. Eadē sententia: sed conuerso ordine in paulo legitur

Incepit postilla Nicolai de lyra sup̄ ep̄lam sc̄i Jacobis. Jacobus dei r̄c. Liber iste dñi La. I. (apl̄i canonica) ditur in quatuor p̄tes fin̄ q̄m̄z ap̄los bni⁹ libri scriptores: sicut dictū fuit de libro. xij. xp̄betarū qui diuidit fin̄ numerū. xij. scriptorū. partes aut̄ libri patebūt. p̄sequendo. Prima p̄tinet ep̄las bii iacobi q̄ diuidit in duas p̄tes. s. in p̄mū et tractatū. sed a sc̄ipto ibi: Omne gaudiū. In p̄ma p̄te p̄mo describit p̄sona salutis ex noīe cuī dñ: Jacob⁹. iste ē iacob⁹ minor frat̄ inde apl̄i et fili⁹ alpheti. altus x̄o iacob⁹ q̄ dñ maior fuit frat̄ iobis apl̄i et euāgelistae et fili⁹ cebedet. sed ex religione. cuī dñ: b. X̄p̄i seru⁹. nō aut̄ dñ apl̄i: q̄ scribebat cōueris ex iudaismo: q̄ p̄ferebat se conversus ex gētētē: vt p̄t̄ Ac̄. vi. Et i ep̄lis Pauli in plib⁹ locis. p̄t̄ q̄d ut eos induceret ad h̄uīlationē ex p̄p̄lo sui nō nominat se apl̄atū q̄d nomē ē dignitatis: sed finū q̄d nomē ē subiectiōis. Cōsequēt̄ describūt p̄sona salutis. cuī dñ: c. Duodeci tri. Ex q̄ pat̄ et scribebat p̄uersis de iudaismo. P̄pls enītudiatē in. xij. tril⁹ diuidebat. d. Que se in disp̄lio. i. extra terrā iudee. Illos enīz q̄ erāt in iudea poterāt informare x̄o: q̄ modū informādi efficacior ē q̄ scripto. erat et eps̄ hierosolymitan⁹: et sic illi q̄ erāt in iudea cui⁹ metropolis est hierusalē erat de diocesi sua. Cōsequēt̄ exprimūt bōa op̄ata. cuī dñ: e. Salutē. s. p̄ gratiā in p̄fici et glia in futūro. f. Omne gaudiū. Hic incipit tractatus in quo beat⁹ iacob⁹ informat credētes bii se habere. p̄mo respectu sui. sed o respectu p̄p̄ca. se. Et respectu dei. ca. iij. ibi. Adulteri: fin̄ ordinem doctrine a magis notis ad minus nota procedendo. ita tamen diuisio nō est sic p̄cisa q̄n in vna p̄te ponatur aliqd de p̄tinētib⁹ ad alias et ecōuerso: et hoc p̄t̄ cōnexione virtutē. Circa primā partē conside randū q̄ respectu sui hō bene se habet per hoc q̄ tentationib⁹ viriliter resistit: et p̄b̄ q̄ veritati humilit̄ acquiescit: q̄ p̄ primū v̄tant̄ virtutis et acquirunt̄ virtutes morales. p̄ secundū x̄o expelliſ ignorātia et acquirunt̄ virtutes intellecuales. secunda incipit ibi: Sc̄itis fratres mei. prima diuidit in tres. nā beat⁹ Jacobus primo ponit suā informatiōē. secundo infert intentā cōclusionem. ibi: Glorietur autē. tertio remouet erroneā op̄itionem. ibi: Nemo cuī tētatur. prima adhuc in duas: q̄ p̄t̄ iducit ad resiliētū tētatiōib⁹ in casib⁹ cert⁹. secundo in dubiis. ibi: Si q̄s aut̄. Id evidētā p̄mū cōsiderandū q̄ tētatiōes metū inducētes de amissiōe boni iāz habiti sūt v̄hemētiores q̄ ille q̄ iducit appetitū d̄ acq̄sitiōe nō habiti. vñ dñ Aug⁹. Terrena diligunt̄ art⁹ adepta q̄z cōcupita p̄st̄ gāt. nā illa v̄lūt̄ icorporata p̄scidūt. Ita x̄o velut extranea repudiant̄: et q̄nto sūt magis intrīsēcē tāto met̄ de amissiōe ē v̄hemētior. sic met̄ de amissiōe vite v̄l̄ mēbroz aliquid q̄ d̄ amissiōe honoꝝ posseſſoꝝ. et id q̄ bii resistit tētatiōib⁹ ist⁹: bii p̄t̄ resistere et alijs: q̄ fin̄ q̄ dñ q̄d nō ē cōſētancē rōni cupiditate euī vīci q̄ metu si frāgl̄: et id bñs iacob⁹ docēs resistere tētatiōib⁹ p̄t̄ ex p̄plū de tētatiōib⁹ metū iducētib⁹ de amissiōe bōi iāz habiti. cuiusmodi sūt p̄secutiōes i plonis v̄l̄ reb⁹ iam possētis. Dñc g: Omne gaudiū. i. celeste gaudiū q̄d icludit i se p̄fectionē eminēt̄ oīs boni gaudiū. g. Existat̄ fra. mei. finalit̄ p̄se qui. h. Cum in tentationes varias incidi. i. Sc̄ites q̄ p̄ba. fi. ve. in p̄secutiōib⁹ p̄ q̄s derit. si fortis eis restiteritis. declarat̄ hō fideliſ adherere deo q̄n per aduersa quecunq̄ non separatur ab eo.

k. Patientiam operatur. nam per talē sufferteniam frequētam virtus patientie acquirēt: q̄ quidē habitū sufferētia talius que primo erat sibi desicilis redditur facilis.

* Patiētia